

Utrikesdepartementet

Svar på fråga från Nordiska rådet om asylbarn
(E13/2008)

Medborgar- och konsumentutskottet har framfört följande frågor till den danska, finska, isländska, norska och svenska regeringarna:

1. Hur många obeledsagade asylbarn under perioden 1 januari 2006 - 1 juli 2008:
 - a) har inrest i de nordiska länderna?
 - b) har fått sin ansökan om asyl avslagen av de nordiska länderna?
 - c) är hemskickade från de nordiska länderna?
 - d) har försvunnit från de nordiska länderna?
 - e) är gengångare, dvs. försvunna och tillbakaskickade till de nordiska länderna?
2. Vilka planer har de nordiska regeringarna för att finna de försvunna barnen?
3. Genomför de nordiska länderna en polisiär undersökning när ett asylbarn försvinner?
4. Hur stort är problemet med de så kallade "ankarbarnen" - dvs. barn som skickats till utlandet i syfte att erhålla uppehållstillstånd för resten av familjen?
5. Vilka åtgärder avser de nordiska länderna vidta för att bekämpa den ökande människohandeln med barn i de nordiska länderna?
6. Hur säkrar de nordiska länderna tillämpning och implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter, art. 22 och 24?

Danmark:

Fråga 1:

I Danmark registreras inte antalet inresande obeledsagade minderåriga asylsökande. Antalet bruttoansökningar för obeledsagade minderåriga asylsökande var under 2006 107, år 2007 93 och under det första halvåret 2008 98. Uppgifter om antalet obeledsagade barn som fått avslag på sin ansökan har Danmarks regering inte kunnat få fram på grund av tidsbrist.

Statistik förs inte över antalet obeledsagade asylsökande barn som försvinner eller som blir hemskickade från Danmark. Dansk Røde Kors har upplyst om att 258 obeledsagade asylsökande minderåriga försvann från Dansk Røde Kors Center i Gribskov, där de obeledsagade asylsökande barnen inkvarteras under vistelsen i Danmark. Det är osäkert vart dessa barn har rest efter att de har försvunnit. Vissa barn har senare återfunnits.

Rikspolisens har upplyst om att efter det att de nya reglerna om förberett hemsändande av obeledsagade minderåriga trädde i kraft 1 augusti 2007 har inga återsändanden förekommit då frågorna har hänvisats till Utlændingesservice med tanke på anordnande av förberett hemsändande. Danmark registrerar inte hur många obeledsagade asylsökande barn som är gengångare.

Fråga 2:

Sedan början av 2006 har de danska utlänningsmyndigheterna infört en rad generella förbättringsåtgärder rörande obeledsagade minderåriga asylsökande barn, särskilt vid försvinnanden från asylcentret. Åtgärderna omfattar:

- Upptagning av fingeravtryck av alla obeledsagade minderåriga asylsökande som är över 14 år redan vid asylansökningstidpunkten.
- Obeledsagade minderåriga asylsökande under 15 år anmäls genast försvunna och obeledsagade minderåriga asylsökande över 15 år anmäls försvunna efter 12-24 timmar. Särskilt sårbara obeledsagade minderåriga asylsökande anmäls genast efter försvinnandet.
- Integrationsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att utvärdera förfarandet med att utse en personlig representant för obeledsagade minderåriga asylsökande. Arbetsgruppen förväntas avge sin rapport i slutet av 2008.

- Vidare avser integrationsministeriet utarbeta en manual för behandling av fall och processer rörande obeledsagade minderåriga asylsökande från ankomsten till – i de fall barnen får avslag på ansökan om uppehållstillstånd – ett ansvarsfullt återsändande.

Fråga 3:

När polisen - vanligtvis från Dansk Røde Kors - erhåller information om att en oledsagad minderårig asylsökande är försvunnen inleds en undersökning på samma sätt som för alla minderåriga som försvinner. Det innebär att polisen aktivt söker efter minderåriga under 15 år medan minderåriga över 15 år efterlyses i Det Centrale Kriminalregister, om inte särskilda omständigheter som tyder på övergrepp eller liknande föreligger.

Fråga 4:

Så kallade ankarbarn är ytterst sällsynta. I förekommande fall handlar det om minderåriga barn som har erhållit uppehållstillstånd som obeledsagade minderåriga asylsökande enligt utlänningslagen § 9 c, stk. 3, och där den sökandes familj i utlandet därefter ansöker om familjeåterförening. I beredningen av ärendet kommer bedömningen att göras huruvida barnet fortsatt är att betraktas som obeledsagade. Huruvida det i övrigt föreligger en grund för familjeåterförening i utlandet bedöms från fall till fall.

Fråga 5:

I mars 2007 offentliggjorde den danska regeringen en handlingsplan för bekämpning av människohandel för perioden 2007-2010. Handlingsplanen följer upp handlingsplanen från 2002 rörande kvinnohandel; 2005 antogs ett tillägg rörande barn. Den gällande handlingsplanen togs fram i samarbete mellan fyra ministrar: jämställdhetsministern, justitieministern, utvecklingsministern och integrationsministern. Planen omfattar både förebyggande, stödjande och undersökande åtgärder samt koordinering av samarbetet mellan sociala organisationer och myndigheter. Handlingsplanen ska bidra till att säkra en helhetsorienterad insats för människohandelns offer och omfattar alla människor, som är offer för människohandel och kommer till Danmark, och alla former av handel. Handlingsplanen fokuserar på fyra områden:

1. Att stärka undersökningarna så att gärningsmännen kan identifieras och straffas.

2. Att stödja offren genom att stärka det sociala stödet i Danmark.
3. Att förebygga människohandel genom att begränsa efterfrågan och att öka befolkningens kunskap.
4. Att förebygga människohandel genom att förbättra det internationella samarbetet inklusive att förbättra det förebyggande arbetet i avsändarlandet.

Frågor som rör undersökningar och straff lyder under justitieministeriet och internationellt förebyggande initiativ lyder under utrikesministeriet.

Inom integrationsministeriets område är handlingsplanens initiativ bl a genomförda vad gäller en ändring av utlänningslagen (lov nr. 504 från

6 juni 2007 (Bekämpning av människohandel m m)) som trädde i kraft 1 augusti 2007. Den innehåller åtgärder i förhållande till barn och vuxna. De lagstiftningsmässiga åtgärderna har samtidigt följts upp med ett antal ytterligare åtgärder.

Vid ovannämnda ändring av utlänningslagen beslutade regeringen att utvidga initiativen rörande barn till att omfatta alla obeledsagade minderåriga barn, oavsett om barnet är offer för människohandel eller inte. Lagändringen innebär bland annat följande:

- Varje obeledsagat minderårigt barn tilldelas en personlig representant oavsett om barnet ansöker om asyl eller inte (utlänningslagens § 56a, stk. 1).
- En utvidgad sökprocess efter barnets föräldrar under förutsättning att det ligger i barnets intresse (utlänningslagens § 56 a, stk. 8).
- Förberett återsändande för de barn som inte erhåller uppehållstillstånd inklusive bl a identifiering av familjemedlemmar som kan bistå barnet i hemlandet och visst ekonomiskt stöd. Utländingesservicen slöt 26 mars 2008 en överenskommelse med International Organisation for Migration (IOM) som i vissa fall ska bistå vid mottagandet i hemlandet.

Fråga 6:

Barnkonventionens artikel 22:

Det hänvisas till ovan nämnda lag, nr. 504, 6 juni 2007 om ändring av utlänningslagen (Bekämpning av människohandel m.m.) som trädde i kraft 1 augusti 2007.

Lagändringen har bland annat resulterat i ett förenklat klagomålsförfarande i samband med utlänningsmyndigheternas värdering av om obeledsagade minderåriga asylsökande är tillräckligt mogna för att gå igenom ett asylansökningsförfarande.

Ett beslut taget av Utländingesservice om att ett obeledsagat asylsökande barn är tillräckligt moget för att gå igenom asylprocessen kan efter lagändringen omprövas i Flygtningenævnet enbart. Beslutet kan således inte längre också anhängiggöras i Integrationsministeriet.

Lagändringen innebär vidare att gällande ordning där obeledsagade minderåriga asylsökande får en personlig representant för att tillvarata sina intressen utvidgats så att detta nu gäller för alla obeledsagade minderåriga. (Se också svar under fråga 5 ovan.)

Inrikesministeriet har tillsatt en arbetsgrupp med representanter från bland annat Integrationsministeriet, Utländingesservice, Dansk Røde Kors och Gribskov Kommun för att utvärdera systemet med personliga representanter för obeledsagade minderåriga asylsökande. Systemet har inte utvärderats sedan det trädde i kraft 1 april 2003.

Lagändringen har dessutom medfört att gällande ordning angående efterforskningar utvidgas till att omfatta alla obeledsagade barn. (Se också svar under fråga 5 ovan.)

Det framgår av kommentarerna till lagen att utgångspunkten ska vara att det ligger i barnets intresse att föräldrarnas identitet är känd och att föräldrarna identifieras i syfte att barn och föräldrar ska återförenas i hemlandet. För det fall att utredningen visar att barnet är offer för människohandel och att föräldrarna bär ansvar därför, görs inga försök att återförena barn och föräldrar. Sådan information lämnas i förekommande fall över till polismyndigheterna i det land där föräldrarna är bosatta.

I förlängningen av det ovannämnda ska alla obeledsagade minderåriga, dvs. inte enbart barn som är offer för människohandel, få erbjudande om ett väl förberett återsändande. (Se också svar under fråga 5 ovan.)

Vad gäller problemet med att obeledsagade minderåriga barn försvinner under vistelsen i Danmark, upplyses det om att de blir inkvarterade på ett särskilt barncentrum som drivs av Dansk Røde Kors i Gribskov. Centret är bemannat dygnet runt och drivs av professionellt utbildad personal. Det är centrets ansvar att veta var barnen/de unga befinner sig. Närvaron kontrolleras tre gånger per

dygn. Vid behov kan säkerheten förstärkas, detta gäller särskilt barn som förmodas vara offer för människohandel. För det fall att barn försvinner, kontaktar centret den lokala polismyndigheten. (Se också svar under fråga 2 och 3 ovan.)

Dansk Røde Kors försöker förebygga att barn försvinner vid deras inledande samtal med barnet. Dansk Røde Kors upplyser om barnets möjlighet att få sin asylansökan behandlad i ett annat land om barnet har släktingar i andra länder, eller anmodar Udlændingeservicen att inte återsända barnet till ett annat land som det har uppehållit sig i om barnet har släktingar i Danmark.

Barnkonventionens artikel 24:

Udlændingeservicen har ingått kontrakt med operatörer om driften av de danska asylcentrumen, inklusive det särskilda asylcentret för obeleddagade minderåriga barn som drivs av Dansk Røde Kors i Gribskov. Driftskontrakten förnyas varje år, och därav framgår att barnens tillgång till förebyggande sjukvård och hälsofrämjande åtgärder ska följa dansk standard. Asylsökande – både barn och vuxna – kan dessutom hänvisas till specialläkare, psykolog och psykiater. Barn på asylcentrum erbjuds samma sjukvård som danska barn. Asylcentrumen har också särskilt ansvar för åtgärder av allmänt förebyggande karaktär för att säkerställa barnens psykiska välbefinnande.

Regeringen avser förbättra förhållandena för traumatiserade asylsökande. Därför avser regeringen ta initiativ till att göra det psykosociala teamet som drivs av Dansk Røde Kors permanent; hittills har det drivits på försöksbasis.

Dansk Røde Kors och övriga operatörer av asylcentrum arbetar dagligen med att säkerställa att förhållandena på asylcentrumen är bra och att det utöver sjukvård finns tillgång till undervisning och fritidsaktiviteter som omfattar alla barn på centret, oavsett om föräldrarna har fått avslag på sin asylansökan. För barn i åldrarna 3-6 år ska det finnas lekstuga med pedagogiskt utbildad personal. Från sjuårsåldern går barnen i skola som har undervisning motsvarande mottagningsklasser för tvåspråkiga och på eftermiddagarna har de möjlighet att delta i fritidsaktiviteter. När så är möjligt kan barnen gå i den allmänna folkskolan. För barn i åldrarna 0-3 år finns, på vissa center, en lekstuga för små barn.

Den danska regeringen beslutade i början av 2007 att alla barnfamiljer som är inkvarterade på asylcenter ska ha tillgång till två rum. Denna politik har nu implementerats.

Regeringen har vidare i januari 2008 säkrat majoritet för ett avtal för asylsökande som bl a innebär att särskilt avvisade asylansökarfamiljer med barn kan få erbjudande om att inkvarteras i en särskild bostad utanför asylcentrumen. Avsikten med den särskilda inkvarteringsmöjligheten är att ge barnfamiljerna en mer normal vardag och därmed förbättra deras generella trivsel och livskvalitet. Det är centralt att särskilt barn ska tillförsäkras goda betingelser under vistelsen i Danmark.

Finland:

Fråga 1:

Obeledsagade minderåriga asylsökande är en mycket sårbar grupp bland asylsökande och därför är det av största vikt att överväga hur man bäst kan tillgodose deras behov och säkerställa barnets bästa. I FN:s barnkonvention och den nationella lagstiftningen, dvs i utlänningslagen (301/2004) och i synnerhet i lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) finns bestämmelser om minderåriga asylsökande. Därutöver gäller också bestämmelserna i barnskyddslagen (417/2007) obeledsagade minderåriga asylsökande.

I Finland grundar sig statistiken över obeledsagade minderåriga asylsökande på sökandes egen upplysning därför att sökanden sällan har identitetsbevis eller annan tillförlitlig utredning om sin ålder. Åldersundersökningar görs sällan. Obeledsagade minderåriga asylsökande som fyller 18 år under asylprocessen lyfts inte ur statistiken när de uppnår myndig ålder. Under de senaste åren har över 75 % av obeledsagade minderåriga asylsökande varit i åldrarna 15 till 18 år. Enligt det finländska Migrationsverkets statistik kom 317 obeledsagade minderåriga asylsökande till Finland under perioden 1 januari 2006 till den 30 juni 2008. Under samma period fattade Migrationsverket 378 beslut om ansökningar som lämnats in av obeledsagade minderåriga. Av dessa var 296 positiva och 61 negativa beslut. Femton ansökningar förföll. Det finns ingen statistik över obeledsagade asylsökande som har återsänts till sitt hemland bland annat därför att de flesta sökande som har meddelats ett negativt beslut har fyllt 18 år under asylansökningsprocessen.

Migrationsverkets statistik visar att under perioden den 1 januari 2006 till den 30 juni 2008 återsändes 45 obeledsagade minderåriga asylsökande till en annan EU-medlemsstat som enligt Dublin-förordningen om bestämmandet av den ansvariga staten ansvarar för behandlingen av asylansökan. Grunden för proceduren är att den sökande i dessa fall har uppgett sig vara minderårig i Finland medan han eller hon i en annan medlemsstat har ansökt om asyl och påstått sig vara myndig. Enligt de riktlinjer som stakats ut av Helsingfors förvaltningsdomstol har Migrationsverket ansett att den information som sökanden har lämnat först ska sannolikt betraktas vara rätt. Med stöd av Dublinförordningen återsänder Migrationsverket också minderåriga asylsökande till en annan medlemsstat på basis av de uppgifter som de lämnat. Detta gäller också de fall då sökanden nästan har uppnått myndig ålder och då han eller hon inte anses vara beroende av vård och omsorg.

På grund av bland annat UNHCR:s rekommendation *"UNHCR position on the return of asylum seekers to Greece under the Dublin Regulation"* linjera migrations- och Europaministern i april 2008 att innan en asylsökande sänds till Grekland med stöd av Dublinförordningen förutsätts grekiska myndigheter ge en försäkran om att personen i fråga kommer in i asylprocessen i Grekland. Sårbara asylsökande, bl a ensamkommande minderåriga asylsökande, återsänds inte till Grekland, utan deras asylansökningar behandlas i Grekland.

Fråga 2 och 3:

Som det konstaterades ovan, förföll 15 ansökningar av obeledsagade minderåriga asylsökande enligt Migrationsverkets statistik under perioden 1 januari 2006 till 30 juni 2008. En ansökan förfaller när sökanden försvinner eller återkallar sin ansökan. Ensamkommande minderåriga asylsökande återkallar bara sällan sina ansökningar och därför kan det antas att huvuddelen av dessa ansökningar har förfallit på grund av att sökanden har försvunnit. I Finland förs ingen statistik över obeledsagade minderåriga asylsökande som återsänts till de nordiska länderna. Troligen finns det sådana fall men fenomenet anses inte vara allmänt förekommande. När en asylsökande försvinner från mottagningscentralen gör polisen alltid en anmälan om försvinnande. Det gäller för både minderåriga och vuxna. Om polisen genomför en undersökning beror på fallet, till exempel om det kan antas att ett allvarligt brott har begåtts.

Fråga 4:

Obeledsagade minderåriga asylsökande som kommer till Finland utnyttjar inte systemet i allmänhet. De kan dock utnyttjas av sina familjemedlemmar, släktingar eller utomstående personer. De yngsta barnen kan sändas till Finland i syfte att skaffa uppehållsrätt för resten av familjen. I sådana fall anlitas möjligen också handel med eller smuggling av barn utan att man bryr sig om att barnens säkerhet och välfärd allvarligt kan äventyras under resan. För att barnets bästa förverkligas är det viktigt att i asylprocessen redogöra för barnets sak så grundligt som möjligt. Under intervjun försöker man också få reda på om den minderåriga har blivit sänd till Finland för att skaffa uppehållsrätt för resten av familjen men det är svårt att verifiera. Därför finns det inte någon statistik över minderåriga som har blivit sända till Finland för att skaffa uppehållsrätt för resten av familjen.

Fråga 5:

I Finlands strafflag (39/1889) finns bestämmelser om både människohandel och grov människohandel. I utlänningslagen finns dessutom bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd för offer för människohandel. I juni 2008 antog Finlands regering också en justerad nationell verksamhetsplan mot människohandel. Syftet med verksamhetsplanen är att förstärka aktiviteter om identifiering av och hjälp till offer för människohandel och öka medvetenhet om människohandel.

Fråga 6:

I samarbete med de andra nordiska länderna har Finland konsekvent strävat efter att bekämpa handel med minderåriga i de nordiska länderna. Det finns flera samarbetsmekanismer där man har behandlat och behandlar flera teman i anslutning till obeledsagade minderåriga asylsökande, till exempel människohandel och försvinnande. Polisen och gränsbevakningsväsendet i de nordiska länderna samarbetar också aktivt kring dessa frågor. Det är ytterst viktigt att fortsätta samarbetet med anknytning till obeledsagade minderåriga asylsökande.

Island:

Fråga 1 och 2:

I perioden 1 januari 2006 till 1 juli 2008 sökte tre personer som påstod att de var yngre än 18 år asyl på Island. Deras asylansökningar

behandlades hos "udlœndingemyndighederne". Ingen av de tre har hittills blivit tillbakasända eller har försvunnit.

Fråga 3 och 4:

Island har hittills ingen erfarenhet av försvunna asylsökande barn eller så kallade "ankarbarn". Om en barn skulle försvinna skulle det självfallet genomföras en polismässig utredning.

Fråga 5:

I Island utarbetas en handlingsplan angående bekämpning av trafficking av människor. Handlingsplanen ska finnas tillgänglig i slutet av 2008.

Fråga 6:

En handlingsplan har utarbetats om sociala myndigheters, polisens och "udlœndingedirektoratets" samarbete när barn (ensamma minderåriga) söker asyl på Island. Handlingsplanen skall bland annat se till att barn tillförsäkras rättigheter i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter art. 22 och 24.

Norge:

Fråga 1:

Första halvåret 2008 sökte 423 obeledsagade barn asyl i Norge. Fyrahundratre (403) obeledsagade barn sökte asyl år 2007 och 280 sökte asyl år 2006 under samma period. Av de asylärenden som hanterades i perioden 1 januari 2006 - 30 juni 2008 ansågs ett stort antal vara över 18 år eller hade fyllt 18 år när beslutet skulle fattas. Det gällde för 24 procent per 30 juni 2008, 43 procent under 2007 och 40 procent under 2006.

Under perioden 1 januari 2006 - 30 juni 2008 fick 92 ansökningar avslag. Femtiosju (57) obeledsagade asylsökande barn försvann under tidsperioden. Under perioden registrerades också 4 gengångare enligt Dublin II-förordningen, två av dessa sändes till Sverige. Ingen statistik förs över hur många obeledsagade barn som skickas hem från Norge.

Fråga 2:

En arbetsgrupp utsedd av Justitiedepartementet lämnade i april 2008 en rapport till justitieministern om minderåriga barn som försvinner

från asylmottagningar och mottagningar i Barnevernets regi. I rapporten dras slutsatsen att 51 minderåriga försvann 2005-2007. Fjorton av dessa har kommit till rätta. När det gäller de 37 saknade som arbetsgruppen antog inte kommit till rätta har polisen inlett en granskning. Syftet med granskningen är att säkerställa att frågorna hanterats korrekt samt att dra lärdom om hanteringen inför framtiden.

Framkommer ny information under granskningen avser åklagarmyndigheten bedöma huruvida ytterligare efterforskningar krävs.

Följande åtgärder rörande hantering av anmälningar om försvunna minderåriga asylsökande är genomförda:

- Förbättring av myndigheternas registreringsrutiner när minderåriga försvinner från mottagningar, i syfte att förbättra informationsflödena.
- Utarbetande av en gemensam handledning för hur den enskilda myndigheten ska uppträda när en minderårig försvinner från en mottagning.
- En instans med uppgift att ha en "pådrivarfunktion" i förhållande till olika myndigheter när en minderårig försvinner ska identifieras.
- För att förebygga försvinnanden skall polisen samarbeta med andra lokala myndigheter och i ett tidigt skede göra en förebyggande riskanalys.

Fråga 3:

Som en följd av ovan nämnda rapport har olika åtgärder beslutats för att säkerställa samordning och informationsutbyte när obeleddasagade asylsökande barn försvinner från mottagningar. Polisen, utlänningsmyndigheten, Barneverns-myndigheter och åklagarmyndigheten är involverade. Inom sina respektive områden ska varje enskild myndighet ha ansvar och riktlinjer för uppföljning.

När polisen mottar en anmälan om försvinnande ska polisdistrikten och allmänna åklagarna rapportera om ärendets status efter en viss tid. Det innebär att Riksåklagaren har inskräpt betydelsen av direktiven i en rundskrivelse om efterforskning i fall där minderåriga har försvunnit från mottagningar. Det fokus åklagarmyndigheten har gett denna typ av frågor utgör en god grund för adekvat uppföljning av försvinnanden. I de fall det finns rimlig grund att anta att ett försvinnande har samband med olagliga omständigheter är det åklagarmyndigheten som har ansvar för att initiera en undersökning.

Huruvida ett enskilt fall undersöks vidare beror på en konkret bedömning baserad på föreliggande information.

Fråga 4:

Litet tyder på att "ankarbarn" är ett stort problem bland obeledsagade asylsökande barn som kommer till Norge. Under perioden 1 januari 2005 - 31 december 2006 erhöll 210 obeledsagade asylsökande barn uppehållstillstånd (för perioden 1 januari 2007 - 30 juni 2008 finns inga motsvarande tal eftersom regelbunden statistik inte förs). Av dessa finns i 13 fall ansökningar från föräldrarna om familjeåterförening, dvs. ungefär 6 procent. Andelen "ankarbarn" kan antas vara ännu lägre då det inte nödvändigtvis är så att barnen som är obeledsagade skickas till utlandet för att erhålla ett uppehållstillstånd för familjen.

Fråga 5:

År 2006 presenterade regeringen en ny handlingsplan mot människohandel "Stopp menneskehandelen (2006-2009)". Handlingsplanen inkluderar ett kapitel om handel med barn och motåtgärder. Av de åtgärder som är genomförda finns regionala informationsinsatser riktade mot Barnevern och relevanta hjälporganisationer. Vidare har en indikatorlista utarbetats som ska bistå den offentliga och frivilligsektorn med att identifiera minderåriga som är offer för människohandel. Rapporten om försvunna barn, nämnd ovan, är också ett resultat av handlingsplanen. Handlingsplanen kan laddas ner från regeringens hemsida:

http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/rapporter_planer/planer/2006

Fråga 6:

"(..) får passende beskyttelse og humanitaer bistand (..)": Förvaltningspraxis för obeledsagade minderåriga asylsökande barn är att uppehållstillstånd beviljas även om villkoren för asyl eller vistelse på annan grund inte är uppfyllda när det inte är möjligt att spåra barnets familj. För barn som är medföljande genomförs en individuell bedömning där stor hänsyn tas till barnkonventionens artikel 3 (hänsyn till barnets bästa). Asylsökande barn anses generellt vara en mer sårbar grupp än vuxna asylsökande varför det finns en lägre tröskel för att ge uppehållstillstånd av humanitära skäl till barn än till vuxna. Den principen är nedskrivet i den nya utlänningslagen från maj 2008, jf § 38 tredje art. Lagen ska träda i kraft 1 januari 2010.

"(..) og nyter de rettigheter, som er angitt i denna konvensjonen og i andre internasjonale instrumenter vedrørende menneskerettigheter (..)":

Detta är en mycket omfattande fråga och svaret blir därför generellt.

Barnkonventionen infördes i norsk lag 2003. Norska myndigheter arbetar kontinuerligt med att förbättra och stärka barns rättigheter, med utgångspunkt i barnkonventionens bestämmelser och andra relevanta MR-instrument. Vid utformningen av den nya utlänningslagen lades stor vikt vid FN:s barnkonvention. Barns rätt till att uttrycka sina åsikter, jf barnkonventionens art. 12 är en viktig princip som finns stadfast i förvaltningslagen § 17. Departementet arbetar nu med föreskrifter till den nya utlänningslagen. Underlaget för arbetet utgörs bland annat av forskningsrapporten "Å høre barn i utlendingssaker" utarbetad av NOVA (Norsk institut for velfærd, oppvæxt og åldrande) beställd av Utlendingsdirektoratet.

Utlendingsdirektoratet har under flera år haft ett projekt med mål att utarbeta metoder för att kunna spåra familjemedlemmar till obeledsagade minderåriga asylsökande. Projektet har givit få resultat. Sedan 2003 har enbart 20 familjemedlemmar kunnat spåras. Utlendingsdirektoratet avser nu att kontakta andra europeiska länder för att dela erfarenheter och samarbeta om lösningar.

Artikel 24: Det antas att det är särskilt punkt 1 som är relevant i detta sammanhang. Minderåriga asylsökande har tillgång till sjukvård på samma sätt som andra barn och befolkningen i övrigt. Utöver detta kan nämnas några speciella omständigheter rörande vissa faser av asylprocessen:

- För såväl barn som uppehåller sig i Norge som asylsökande och för den gruppen som fått uppehållstillstånd kan det vara svårt att fånga upp behov av hjälp. Detta beror på alltför liten kunskap om systemet och språkproblem. Lösningar på dessa problem söks med information från mottagningar och tolk när en sådan finns tillgänglig.
- Premisserna för utlänningsförvaltningens bedömning är att barn är en sårbar grupp, och på grund av de särskilda hänsyn som gäller för barn gäller en något lägre tröskel för att ge barn uppehållstillstånd på hälsomässiga grunder än för vuxna asylsökande. Generellt råder emellertid en restriktiv praxis att ge uppehållstillstånd i Norge av hälsomässiga skäl.

Sverige:

Fråga 1:

Mellan 1 januari och 1 juli kom 2 766 ensamma barn som sökte asyl till Sverige. Trehundraåttio (380) fick avslag på sin ansökan och 35 blev hemskickade. Tvåhundra sextiosju (267) barn försvann under denna period och 40-45 barn försvann och blev tillbakasända till Sverige.

Fråga 2-4:

Gränspolisen, Migrationsverket och socialtjänsterna i Sigtuna kommun och Stockholms stad har utarbetat en gemensam handlingsplan för att hantera ensamkommande barn.

Handlingsplanen blev officiell först i januari 2008 men berörda myndigheter har kunnat använda sig av den sedan en tid tillbaka. Handlingsplanen har visat sig vara ett väl fungerande verktyg för ärenden gällande ensamkommande barn som anländer via Arlanda och skulle i framtiden även kunna anpassas för andra delar av landet.

Syftet med handlingsplanen är att förbättra processen kring de åtgärder som vidtas från framförallt polisen när det gäller att öka upptäckten av kriminella aktörer inom människosmuggling/handel med ensamkommande barn. Den syftar även till att förbättra samordningen mellan gränspolisen, Migrationsverket och socialtjänsterna i Sigtuna kommun och Stockholms stad för ärenden gällande ensamkommande barn.

Handlingsplanen innehåller åtgärds punkter för tillvägagångssätt samt kontaktinformation för samtliga berörda myndigheter.

"Ankarbarn", dvs. barn som skickas till utlandet med syfte att skapa uppehållstillstånd för resten av familjen, bedöms inte vara ett stort problem i Sverige.

Fråga 5:

Regeringen har nyligen färdigställt en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Den innehåller även åtgärder mot handel med barn. De svenska ambassaderna i ursprungsländerna har en viktig roll att spela. Det är t.ex. viktigt att de informeras direkt när ensamkommande asylsökande barn anländer till Sverige. Arbetet med att erhålla passkopior från flygbolag är en nödvändighet för att identifiera underåriga och på så sätt kunna etablera en kontakt med eventuella föräldrar och släktingar i hemlandet. Vidare har ambassaderna i uppgift att kartlägga ursprungsländernas lagar och förhållanden vad avser barnfrågor.

Fråga 6:

Utlänningslagen innehåller flera bestämmelser som särskilt tar sikte på barnets rättigheter och som har sin grund i FN:s barnkonvention. Den s.k. portalbestämmelsen i 1 kap. 10 § utlänningslagen om barnets bästa, som säger att vid fall som rör ett barn, ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. I

1 kap. 11 § utlänningslagen finns en bestämmelse som anger att barn ska höras om det inte är olämpligt. I undantagsbestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter har ett eget stycke om barn införts. Enligt detta stycke får barn beviljas uppehållstillstånd enligt denna paragraf även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att uppehållstillstånd ska beviljas vuxna personer. Bestämmelserna i utlänningslagen syftar till att stärka skyddet för barn men kan dock inte ges så långtgående innebörd att enbart egenskapen av att vara barn utgör ett kriterium för att uppehållstillstånd ska beviljas. Varje barn måste, och har rätt att, bedömas individuellt.

I Sverige har vuxna asylsökande m.fl. förutom omedelbar vård även rätt till vård som inte kan anstå, mödrahälsovård, förlösningvård, preventivmedelsrådgivning, vård vid abort samt smittskyddsvård. Alla asylsökande ska även erbjudas en kostnadsfri hälsoundersökning. Asylsökande barn erbjuds samma hälso- och sjukvård samt tandvård som barn bosatta i Sverige. Barn som håller sig undan så att ett beslut om avvísning eller utvisning inte kan verkställas erbjuds samma hälso- och sjukvård samt tandvård som barn bosatta i Sverige. Asylsökandes tillgång till hälso- och sjukvård regleras i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Barn som vistas utan tillstånd i Sverige lever, utan eget vållande, under utsatta och ibland svåra omständigheter. De är helt beroende av sina föräldrar och samhället i övrigt. Regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda frågan om hälso- och sjukvård för personer som undanhåller sig verkställighet av avvísnings- och utvisningsbeslut, inte sökt nödvändiga tillstånd för vistelsen i Sverige samt asylsökande. Utredaren ska fästa särskild vikt vid barns behov.

Å den danska, finska, isländska, norska och svenska regeringens vägnar,

Cristina Flusmark Pehrsson

Nordisk samarbetsminister
Ordförande i MR-SAM